

Деменко В. М.,

курсант

Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Логінова М. В.,

викладач кафедри цивільного
права та процесу

Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
капітан поліції

ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ ПРАЦІВНИКАМИ ПІДРОЗДІЛІВ ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗОКРЕМА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У сучасних державах, заснованих на демократичних засадах, головним критерієм демократичності держави є забезпечення права і свободи людини і громадянина. Права людини становлять основу політики у відносинах з іншими державами та з усією світовою спільнотою.

У Загальній декларації прав людини 1948 закріплено принцип поваги прав людини. Це означає, що всі держави повинні, по-перше, розглядати права і свободи людини як безпосередньо чинні, невідчужувані та недоторкані, по-друге, не допускати дискримінації за ознаками статі, раси, мови, релігії та ін., по-третє, співпрацювати одна з другом у цій сфері [1].

Виконання функції захисту права і свободи людини, забезпечення законності та правопорядку здійснюються системою правоохоронних органів держави.

У наші дні більшість країн йдуть шляхом будівництва правової держави. Відповідно до сучасної конституційної теорії, правова держава характеризується таким становищем, коли головним призначенням права стає забезпечення нормального життя громадянського суспільства.

Громадський порядок тісно пов'язаний і з іншою складовою громадянського суспільства – суспільною безпекою, до сфери якої належать суспільні відносини, пов'язані з запобіганням або усуненням загрози для життя і здоров'я людей та їх майна [2].

Громадська безпека включає відносини людей, пов'язані з дотриманням правил, що забезпечують безпеку руху транспорту та пішоходів; правил виконання будівельних та ремонтних робіт у громадських місцях; правил протипожежної безпеки; правил боротьби зі стихійними лихами, епідеміями та епізоотіями; правил користування предметами, які у переліку предметів ліцензійно-дозвільної системи та інші відносини.

Інститути громадянського суспільства який завжди здатні належним чином забезпечити правопорядок, дотримання встановлених і правил. Цю роль виконує держава і, насамперед, її правоохоронні органи.

Поліція у своїй діяльності керується такими принципами [3]: верховенства права, дотримання прав і свобод людини, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства; безперервності. Що стосується превентивної діяльності поліцейських ВМОЗ, ми вважаємо за необхідне, зазначені принципи розширити та конкретизувати.

Система прав людини та міжнародне гуманітарне право багато в чому доповнюють одна одну. Наприклад, і там, і там особлива увага приділяється дітям, завербованим як військовослужбовці, і визнається необхідність особливого захисту дітей, які опинилися в умовах збройного конфлікту

Важливою у рамках нашої тематики дослідження є «Декларація про захист жінок і дітей у надзвичайних обставинах та під час збройних конфліктів», націлена на гарантування прав цивільного населення під час збройного конфлікту [4]. У документі визнається, що діти занадто часто зазнають тяжких страждань унаслідок збройних конфліктів та прирівняних до них дій. Незважаючи на те, що зазначені міжнародні норми визнаються державами, проблема залишається невирішеною. За даними ЮНІСЕФ, понад 34 млн дітей, живуть в збройних конфліктах або надзвичайних ситуаціях та не отримують потрібного захисту, зокрема 6,6 млн дітей у Ємені, 5,5 млн дітей у Сирії та 4 млн дітей у Демократичній Республіці Конго. На Сході України приблизно 500 тис. дітей зазнають наслідків збройного конфлікту і потребують невідкладного захисту та гуманітарної допомоги, зокрема доступу до чистої питної води, безпечного середовища для навчання, якісної охорони здоров'я та психосоціальної підтримки [5].

У свою чергу необхідно відмітити, що у міжнародному праві захист прав дітей та підлітків містить велику кількість міжнародно-правових актів універсального та регіонального характеру, а також носить обов'язкову і рекомендаційну юридичну силу, беручи до уваги факт, що Україна з 1945 року є членом ООН, а з 1992 року також членом ОБСЄ і Ради Європи (з 1995 р.) на регіональному рівні.

Слід зазначити, що 17 червня 1999 р було прийнято Конвенцію про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці № 182, яка ратифікована Верховною Радою України 5 жовтня 2000 року [6]. Дана Конвенція забороняє залучати дітей у віці до 18 років до робіт, які можуть завдати шкоди їх здоров'ю, моральному чи психологічному стану. Зокрема, це робота в гірській промисловості, тобто на небезпечних промислових підприємствах, а також втягування в проституцію, порнографію та торгівлю наркотиками. Не менш важливим міжнародним нормативно-правовим актом є Ратифікована Україною 05 жовтня 2000 року Конвенція Міжнародної організації праці № 182 про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці, яка зазначає, що використання неповнолітніх як солдат є однією із найгірших форм дитячої праці та забороняє вербування неповнолітніх до участі у збройних конфліктах.

Крім того, ратифікований Верховною Радою України 4 лютого 2004 року «Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми та покарання за неї, який доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності». Варто зауважити, що предметом Європейської конвенції про здійснення прав дітей є «підтримка прав дітей, забезпечення надання їм процесуальних прав та полегшення застосування ними цих прав шляхом забезпечення того, щоб діти особисто або через інших осіб чи органи були поінформовані та допущені до участі у розгляді судом справ, що їх стосуються» [7]. Її ратифіковано Верховною Радою України 3 серпня 2006 року № 69-V. Для України Конвенція набула чинності 1 квітня 2007 року.

Слід констатувати, що держава може засвідчувати свою неспроможність охороняти основні права людини на непідконтрольних територіях. Однак такий підхід не розв'язує проблему збереження суверенітету, територіальної цілісності та захищеності прав людини. Тому на сьогодні перед Україною гостро постала проблема пошуку нових більш дієвих моделей правозахисної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/580-19>.
2. Бондаренко В. В. Компоненти професійної компетентності працівників підрозділів патрульної служби Національної поліції України. *Юридична психологія*. 2016. № 2. С. 81-90.
3. Проневич О. С. Функції поліції (міліції): нормативно-доктринальна інтерпретація. *Право і безпека*. 2010. № 4 (36). С. 141-146.
4. Декларація про захист жінок і дітей при надзвичайних обставинах та під час збройних конфліктів: міжнародний документ ООН від 14.12.1974 р. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_317#Text.
5. ЮНІСЕФ потребує 3,9 млрд. дол. США для надання невідкладної допомоги 41 мільйону дітей у світі. Офіційна веб-сторінка ЮНІСЕФ в Україні. URL: https://www.unicef.org/ukraine/ukr/media_32165.html.
6. Конвенція про заборону та негайні заходи щодо ліквідації найгірших форм дитячої праці № 182: ратифіковано Законом № 2022-III від 05.10.2000 р. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_166#Text.
7. Європейська конвенція про здійснення прав дітей: Конвенцію ратифіковано із заявою Законом № 69-V від 03.08.2006 р. Верховна Рада України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_135#Text.